

इष आत्रेयः। अग्निः। जगती

त्वामग्ने ऋतावयः समीधिरे प्रत्नं प्रत्नास ऊतये सहस्कृत।

पुरुश्चन्द्रं यजतं विश्वधायसं दमूनसं गृहपतिं वरेण्यम् ॥ ५.००८.०१

सहस्कृत- शक्तिसम्पन्न । अग्ने- पावक सर्वभूतहितकृतो । पुरुश्चन्द्रम्- प्रभूताह्लादकरम् । यजतम्- पूज्यम् । विश्वधायसम्- जगद्धारकम् । गृहपतिम्- कुटुम्बपालकम् । वरेण्यम्- श्रेष्ठम् । प्रत्नम्- पुरातनम् । त्वाम् । ऋतावयः- सत्यकामाः । प्रत्नासः- पुरातनाः । ऊतये- रक्षायै । समीधिरे- उद्दीपयन्ति ॥१॥

त्वामग्ने अतिथिं पूर्वं विशः शोचिष्केशं गृहपतिं नि षेदिरे।

बृहत्केतुं पुरुरूपं धनस्पृतं सुशर्माणं स्ववसं जरद्विषम् ॥ ५.००८.०२

अग्ने । अतिथिम् । पूर्वं- पुराणम् । शोचिष्केशम्- दीप्तज्वालम् । गृहपतिम्- कुटुम्बपालकम् । बृहत्केतुम्- महाप्रज्ञायुक्तम् । पुरुरूपम्- बहुरूपम् । सुशर्माणम्- सुखकरम् । स्ववसम्- स्वतेजसा रक्षितम् । जरद्विषम्- जरयितृणां द्वेष्टारम् । त्वाम् । विशः- प्रजाः । निषेदिरे- उपासते ॥२॥

त्वामग्ने मानुषीरीळते विशो होत्राविदं विविचिं रत्नधातमम्।

गुहा सन्तं सुभग विश्वदर्शतं तुविष्वणसं सुयजं घृतश्रियम् ॥ ५.००८.०३

सुभग- सौभाग्यवन् । अग्ने । होत्राविदम्- वाग्विदम् । विविचिम्- विवेकिनम् । रत्नधातमम्- रमणीयभावनाधारकम् । गुहा सन्तम्- हृदयगुहायां भवन्तम् । विश्वदर्शतम्- सर्वैर्द्रष्टव्यम् । तुविष्वणम्- बहुस्वनम् । सुयजम्- पूज्यम् । घृतश्रियम्- दीप्तश्रियम् । त्वाम् । मानुषीः विशः- प्रजाः । ईळते- स्तुवन्ति ॥३॥

त्वामग्ने धर्णसि विश्वधा वयं गीर्भिर्गुणन्तो नमसोप सेदिम।

स नो जुषस्व समिधानो अङ्गिरो देवो मर्तस्य यशसा सुदीतिभिः ॥ ५.००८.०४

अङ्गिरः- अङ्गनशील । अग्ने । विश्वधा- बहुधा । धर्णासिम्- धारकम् । त्वाम् । वयम् । गीर्भिः-
वाग्भिः । गृणन्तः- स्तुवन्तः । नमसा- नमस्कारेण । उप सेदिम- उपास्महे । सः- तादृशस्त्वम् ।
समिधानः- उद्दीपितः सन् । देवः । मर्तस्य- मनुष्यस्य । यशसा- हव्येन । सुदीतिभिः-
सुज्वालाभिः । नः- अस्मान् । जुषस्व- सेवस्व ॥४॥

त्वमग्ने पुरुरूपौ विशेविशे वयौ दधासि प्रलथा पुरुष्टुत ।

पुरूण्यन्ना सहसा वि राजसि त्विषिः सा ते तित्विषाणस्य नाधृषे ॥ ५.००८.०५

अग्ने । त्वम् । पुरुरूपः- बहुरूपः । विशेविशे । वयः- अन्नम् । प्रलथा- पुराणकालतः । पुरुष्टुत-
बहुभिः साहाय्यायाहूत । दधासि- धारयसि । पुरूणि- बहूनि । अन्ना- अन्नानि । सहसा-
स्वशक्त्या । वि राजसि- प्रकाशयसि । सा । तित्विषाणस्य- शक्तिमतः । ते- तव । त्विषिः- शक्तिः ।
नाधृषे- अधृष्या भवति ॥५॥

त्वमग्ने समिधानं यविष्ठ्य देवा दूतं चक्रिरे हव्यवाहनम् ।

उरुञ्जयसं घृतयोनिमाहुतं त्वेषं चक्षुर्दधिरे चोदयन्मति ॥ ५.००८.०६

अग्ने । समिधानम्- उद्दीपितम् । यविष्ठ्य- युवतम् । हव्यवाहनम्-
चरुपुरोडाशध्यानभावनादिहव्यवाहकम् । उरुञ्जयसम्- प्रभूतवेगम् । घृतयोनिम्- दीप्तिसदनम् ।
आहुतम्- पूजितम् । त्वेषम्- दीप्तम् । त्वाम् । चोदयन्मति चक्षुः- मतिचोदकचक्षुरूपेण । देवाः-
देवताः । दधिरे- धृतवन्तः ॥६॥

त्वमग्ने प्रदिव आहुतं घृतैः सुम्नायवः सुषमिधा समीधिरे ।

स वावृधान ओषधीभिरुक्षितोऽभि ज्रयांसि पार्थिवा वि तिष्ठसे ॥ ५.००८.०७

अग्ने । घृतैः- पूतनवनीतोपलक्षितपूतावगमनैः । आहुतम्- पूजितम् । त्वाम् । प्रदिवः- दिव्याः ।
सुम्नायवः- सुखकामाः । सुसमिधा समीधिरे- उद्दीपयन्ति । सः । ओषधीभिः- वीरुद्धिर्भौमभोगैः ।

वावृधानः- अभिवृद्धः। उक्षितः- रससिक्तः। पार्थिवा- भौमाः। ज्रयांसि- शक्तीः। वि तिष्ठसे-
अधितिष्ठसि ॥७॥

Dr. Rangraji